

Ár 2018, föstudaginn 9. nóvember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Einar Bjarni Einarsson, Oddur Ólason og Unnur Erla Jónsdóttir

Fyrir er tekið **mál nr. 10/2018:**

M
gegn
fjármálafyrirtækið F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r:

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni þann 18. júní 2018, með kvörtun sóknaraðila, dags. 14. júní 2018. Með tölvupósti nefndarinnar 25. júní 2018, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 7. ágúst 2018. Bréfið var sent sóknaraðila með tölvupósti nefndarinnar þann 7. ágúst 2018 og honum gefinn kostur á að koma athugasemdum sínum á framfæri. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi þann 20. september 2018.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 9. nóvember 2018.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðili og eiginkona hans voru í viðskiptum við FF persónulega og vegna reksturs félaganna X og Y.

Á árunum 2012 til 2014 ráðstafaði FF fjármunum einhliða af innlánsreikningum sóknaraðila A og B, inn á skuldabréf útgefin af þriðja aðila til FF. Um var að ræða skuldabréf útgefin af fyrrnefndum einkahlutafélögum.

Þann 29. mars 2015 sameinaðist FF við varnaraðila með yfirtöku eigna og skulda á grundvelli ákvörðunar Fjármálaeftirlitsins. Í kjölfarið var síðan FF slitið.

Með bréfi þann 28. nóvember 2017 krafðist sóknaraðili þess að varnaraðili myndi gera grein fyrir því á hvaða grundvelli varnaraðili hafi haft heimild til að ráðstafa fjármunum einhliða af reikningi sóknaraðila inn á skuldabréf útgefin af fyrrnefndum einkahlutafélögum. Sóknaraðili fór jafnframt fram á það að honum yrði endurgreiddir þeir fjármunir sem var ráðstafað, ef varnaraðili gæti ekki gert viðhlítandi grein fyrir heimild sinni.

Með bréfi þann 9. janúar 2018 tók varnaraðili fram að FF hafði gert munnlegt samkomulag við sóknaraðila um að innistæða, sem myndaðist inn á reikningi A yrði nýtt til að greiða afborganir af lánum ofangreindra aðila. Þar að auki hafnaði varnaraðili endurgreiðslu þeirra fjármuna sem ráðstafað hefði verið af reikningnum.

III. Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili greiði honum 1.902.000 kr. auk vaxta og málskotsgjalda.

Sóknaraðili telur að hann eigi að fá endurgreidda þá fjármuni úr hendi varnaraðila, sem ráðstafað var inn á afborganir skuldabréfa X og Y. Sóknaraðili kveðst ekki hafa veitt þáverandi starfsmönnum FF umboð til þess að millifæra fjármuni af reikningi sínum. Þá kannast varnaraðili ekki við það munnlega samkomulag sem varnaraðili vísar til í bréfi sínu dags. 9. janúar 2018 og telur að varnaraðila hafi ekki haft heimild til ofangreindra ráðstafana.

Sóknaraðili byggir á því að fjármálafyrirtæki verði að tryggja sér heimild til slíkra ráðstafana með forsvaranlegum hætti, og geti það ekki talist til eðlilegra og heilbrigðra viðskiptahátta á fjármálamarkaði að standa með fyrrnefndum hætti að málum.

Þá vísar sóknaraðili til þess að í almennum skilmálum innlánsreikninga hjá öllum fjármálastofnunum hér á landi verður umboð aðeins veitt skriflega og skal vera veitt á því formi sem fjármálastofnun útvegar eða samþykkir. Verður að telja að fjármálafyrirtæki sem hefur atvinnu af bankaviðskiptum, hafi verið í lófa lagið að fá skriflega heimild til úttektar af reikningi sóknaraðila sem umræddir fjármunir voru millifærðir af. Vísar sóknaraðili til þess að heimild til úttekta af reikningum hafi aðeins sóknaraðili haft, sem eigandi reikninganna og hafi hann aldrei veitt FF sérstakt samþykki eða heimild fyrir umræddum millifærslum. Hafi FF því ekki verið heimilt að ráðstafa fjármunum út af reikningi sóknaraðila.

Sóknaraðili vísar til þess að í þessu samhengi verði að líta til þess að FF braut gegn skilmálum sem hann hafði samið einhliða. Fjármálafyrirtæki með fjölda sérfræðinga á sínum snærum hefði með réttu átt að óska eftir heimild til millifærslanna líkt og honum bar skylda til að gera. Af þessu er ljóst að um verulegan formgalla sé að ræða sem FF og nú varnaraðili verður að bera hallann af. Til frekari staðfestingar á þessum skilningi má vísa til úrskurða úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 11/2009 og 2/2010.

Sóknaraðili hafnar því að rök varnaraðila í bréfi hans um að athafnaleyfi sóknaraðila við millifærslurnar jafngildi samþykki þeirra eigi hér við. Þar sem sóknaraðili hafði eðli málsins samkvæmt ekki vitað að umræddar millifærslur fóru af reikningi hans þegar þær voru gerðar þar sem hann hafði sjálfur aldrei framkvæmt slíkar millifærslur eða veitt bankanum samþykki eða annars konar heimild til að framkvæma þær. Getur varnaraðili ekki borið fyrir sig tómlæti af hálfu sóknaraðila enda ljóst að sú tilhögun FF að framkvæma millifærslur af reikningi hans án samþykkis, leiðir ein og sér til þess að sóknaraðili er ekki skuldbundinn af þeim. Þá verði að líta til þess að strax og sóknaraðili varð var við umræddar millifærslur hafði hann samband við starfsmann varnaraðila sem útskýrði fyrir honum að greitt hafði verið af reikningi hans inn á ofangreind lán. Sóknaraðili mótmælti þessari tilhögun og kvað varnaraðila framkvæma millifærslurnar í heimildaleyfi og eingöngu hafi átt að greiða inn á hans persónulegu skuld.

Sóknaraðili vísar til þess að yfirlit yfir stöðu reikningsins eða kvittanir fyrir millifærslum hafi aldrei borist sóknaraðila fyrr en þá. Telji varnaraðili sóknaraðila hafa móttengið slík gögn verði hann að færa sönnur fyrir því en slíkt hafi bankinn ekki gert. Enn fremur verður varnaraðili að styðja þær fullyrðingar sínar einhverjum gögnum telji hann sóknaraðila hafa sýnt af sér athafnaleyfi við að gera ekki athugasemdir við millifærslunnar fyrr en gert hafi verið.

Sóknaraðili byggir á því að millifærslurnar hafi verið framkvæmdar í fullkomnu heimildarleysi og beri varnaraðili ábyrgð á mistökum starfsmanna sinn á grundvelli reglunnar um húsbóndaábyrgð. Telur sóknaraðili ljóst að varnaraðili eða forveri hans hafi valdið honum tjóni sem sé bótaskyldt á grundvelli lagareglna og ólögfesta skaðabótareglna og nemur tjón sóknaraðila andvirði þeirrar fjárhæðar sem tekin var út af reikningi hans hjá FF auk dráttarvaxta. Hvað varðar upphaf dráttarvaxta vísar sóknaraðili til þess að fyrir liggi að hann krafði varnaraðila um endurgreiðslu umræddrar fjárhæðar þann 28. nóvember 2017. Með vísan til 3. mgr. 5. gr. laga um vexti og verðtryggingu nr. 38/2001 skuli reikna dráttarvexti af fjárhæðinni frá 28. desember 2017.

Í viðbótarathugasemdum hafnar sóknaraðili þeirri málsástæðu varnaraðila að meginhluti kröfu sóknaraðila sé fyrndur. Vísar sóknaraðili til þess að í 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda fynast kröfur vegna innlána sem lögð hafa verið inn hjá fjármálafyrirtæki, opinberum sjóði eða öðrum sem megi taka við innlánnum frá almenningi á 20 árum. Sama á við um áfallna vexti. Telur sóknaraðili því ljóst samkvæmt framangreindu að krafa hans geti ekki verið fyrnd.

Hvað varði yfirlýsingu fyrrverandi sparisjóðsstjóra, dags. 27. júlí 2018 þar sem því er haldið fram að ráðstafanir af innlánsreikningum sóknaraðila hafi verið með fullu samþykki sóknaraðila, þá hafnar sóknaraðili henni alfarið og vísar til þess að engu slíku samþykki sé til að dreifa. Vísar varnaraðili til þess að eðlilegt sé að gera þær kröfur til fjármálafyrirtækja að þau tryggi sér formlega heimild eða umboð ráðstafana viðskiptavina sinna. Sé slík krafa í samræmi við almennar venjur og góða starfshætti á fjármálamarkaði.

Sóknaraðili bendir einnig á það sem kemur fram í skilmálum FF vegna innlánsreikninga. Í skilmálum grein 3.2. komi fram að „Skilyrði fyrir úttekt af reikningi er að viðkomandi sé reikningseigandi eða prókúruhafi/umboðshafi og sýni fullgild persónuskilríki við úttekti í banka“.

Sóknaraðili bendir á að varnaraðili og forveri hans hafi ekki á neinum tíma verið prókúruhafi eða umboðshafi á reikningum sóknaraðila. Hafi því þær millifærslur sem deilt er um í málinu verið framkvæmdar í heimildarleysi. Telur sóknaraðili því ljóst að þessir starfshættir séu í andstöðu við lög um fjármálafyrirtæki nr. 19/1940, þá sérstaklega 19. gr. laganna.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila verði vísað frá nefndinni. Til vara krefst varnaraðili þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili til þess að starfssvið úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki sé svo afmarkað í 3. gr. samþykktar nefndarinnar að viðskiptamenn fjármálafyrirtækja sem aðild eiga að nefndinni geti snúið sér til nefndarinnar með kvartanir vegna viðskipta við þau. Vísar varnaraðili til þess að samþykktirnar móti grundvöll nefndarinnar, sbr. 2. mgr. 19. gr. a. laga nr. 161/2012.

Vísar varnaraðili til þess að málið sé rekið á þeim grundvelli að varnaraðili hafi valdið sóknaraðila tjóni með því að hafa framkvæmt millifærslur af reikningi hans í heimildarleysi. Vísar varnaraðili til þess að málið byggi því ekki á neinu viðskiptasambandi milli varnaraðila og sóknaraðila heldur á reglum um bótaskyldt tjón utan samninga. Að mati varnaraðila verður þegar af þeirri ástæðu að vísa máli þessu frá nefndinni, sbr. mál nr. 3/2017.

Til stuðnings varakröfu sinni mótmælir varnaraðili því að þær millifærslur sem um ræðir af reikningi A hafi verið framkvæmdar í heimildarleysi. Vísar varnaraðili til þess að munnlegur samningur hafi verið gerður þess efnis milli sóknaraðila og FF og er mikill ólíkindablær á þeirri staðhæfingu sóknaraðila að honum hafi verið ókunnugt um millifærslurnar árum saman. Til marks ótrúverðugleika vísar varnaraðili til bréf sóknaraðila frá 28. nóvember 2017 þar sem hann byggði á að FF hefði verið óheimilt að millifæra af reikningum inn á skuld eiginkonu sinnar. Nú hafi varnaraðili fallið frá þeirri staðhæfingu enda fari hún í bága við framlagðan tölvupóst hans frá 21. janúar 2016.

Þá vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili hafi reglulega fengið sent reikningsyfirlit yfir reikninginn og gerði aldrei athugasemdir við þau þrátt fyrir að á þeim hafi komið fram að athugasemdir óskist gerðar innan 20 daga frá viðtöku þeirra, annars teljist reikningurinn réttur.

Varnaraðili vísar til þess að fyrrverandi sparisjóðsstjóri FF hafi staðfest með yfirlýsingu sinni að millifærslunnar hafi verið framkvæmdar með vitund og vilja sóknaraðila.

Vísar varnaraðili einnig til þess að sóknaraðili hafi verið eini stjórnarmaður, framkvæmdastjóri og prókúruhafi Y. Telur varnaraðili því afar ótrúverðugt að honum hafi ekki verið kunnugt um hver var að greiða skuldir félagsins við FF.

Að öllu framangreindu virtu telur varnaraðili að hafna eigi kröfum sóknaraðila.

Verði ekki fallist á framangreind rök varnaraðila byggir hann á því að meginhluti kröfu sóknaraðila sé fyrndur enda var fyrning ekki rofin fyrir en nefndinni barst kvörtunin þann 15. júní sl., sbr. 2. mgr. 16. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda. Fyrningafresturinn er fjögur ár samkvæmt sömu lögum og eru allar kröfur vegna millifærslna eldri en fjögurra ára frá rofi fyrninga fyrndar, sbr. 3. gr. og/eða 9. gr. sömu laga enda eins og áður sagði afar ótrúverðugt að langur tími hafi liðið frá því að sóknaraðili hafi uppgötvað millifærslurnar hefðu verið framkvæmdar. Ófyrndur hluti kröfugerðar sóknaraðila væri þá 285.146 kr. ef fallist yrði á réttmæti hennar að öðru leyti.

Verði ekki fallist á ofangreint byggir varnaraðili á því að krafa sóknaraðila sé fallin niður sökum tómlætis verði svo ólíklega fallist á að sóknaraðili hafi ekki uppgötvað millifærslunnar fyrir en mörgum árum síðar eða í byrjun árs 2016. Þess í stað lét hann tvö og hálf ár til viðbótar líða áður en hann ákvað að halda uppi þeim rétti sem hann taldi sig eiga.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort varnaraðila hafi verið heimilt að ráðstafa fjármunum af bankareikningum í eigu sóknaraðila inn á skuldabréf útgefnum af X og Y.

Í 3. gr. samþykktu úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki er starfssvið nefndarinnar svo afmarkað að viðskiptamenn fjármálafyrirtækja sem aðild eiga að nefndinni geti snúið sér til nefndarinnar með kvartanir vegna viðskipta við þau. Tilgreindar samþykktir móta starfsgrundvöll nefndarinnar, sbr. 2. mgr. 19. gr. a. laga nr. 161/2012. Sóknaraðili byggir m.a. á því að um verulegan formgalla hafi verið um að ræða í samskiptum sínum við varnaraðila. Sóknaraðili byggir á því að hann hafi orðið fyrir tjóni vegna ráðstöfunar varnaraðila á fjármunum sínum og byggir kröfu sína m.a. á reglum skaðabótaréttar innan samninga. Að því sögðu verður frávisunarkröfu varnaraðila hafnað og verða kröfur sóknaraðila teknar til efnislegrar meðferðar.

Sóknaraðili hafnar þeirri yfirlýsingu varnaraðila að munnlegur samningur hafi komist á um heimild FF til að ráðstafa fjármunum af bankareikningi hans til greiðslu á gjalddögum fyrrnefndra skuldabréfa. Samkvæmt meginreglum samningaréttar hvílir sönnunarbyrði á þeim sem heldur því fram að samningur hafi komist á. Þer varnaraðili því sönnunarbyrði fyrir því að munnlegur samningur hafi komist á milli aðila um heimild bankans til að ráðstafa tilgreindum fjármunum. Varnaraðili teflir aðeins fram yfirlýsingu fyrrverandi sjóðstjóra FF til sönnunar um að tilgreindur samningur hafi myndast. Þá liggja ekki fyrir neinar aðrar upplýsingar að sóknaraðili hafi með öðrum gerningum veitt varnaraðila heimild til að taka umrædda fjármuni út af bankareikningi sínum. Þá má einnig líta til þess að FF bar samkvæmt skilmálum sínum að fá skriflega heimild frá sóknaraðila áður en hann réðst í umræddar ráðstafanir. Er því fallist á það með sóknaraðila að varnaraðili hafi ekki sýnt fram á að munnlegur samningur hafi komist á, enda hafi FF, sem fjármálafyrirtæki sem hefur atvinnu af bankaviðskiptum, verið í lófa lagið að fá skriflega heimild til úttekta af þeim reikningi sem um ræðir líkt og áskilið var í skilmálum FF. Ljóst er með vísan til framangreinds að framkvæmdin var haldin annmarka af hálfu varnaraðila.

Sóknaraðili byggir kröfur sínar á reglum skaðabótaréttarins. Þarf sóknaraðili því að sýna fram á að hann hafi orðið fyrir tjóni vegna umræddra ráðstafana. Sóknaraðili og eiginkona hans eru eigendur þeirra félaga, sem voru útgefendur skuldabréfanna. Sóknaraðili hafði sem hluthafi hagsmuni af því að gjalddagar skuldabréfa félaganna yrðu greiddir. Naut hann því góðs af þessum ráðstöfunum, því ella hefði komið til vanskila hjá félögunum. Sóknaraðili hefur ekki sýnt fram á að hann hafi orðið fyrir tjóni vegna þessara ráðstafana.

Líkt og fyrr greinir byggir sóknaraðili kröfur sínar á reglum skaðabótaréttarins. Kröfur hans fynast á fjórum árum, sbr. 2. mgr. 2. gr. og 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda. Upphafstími fyrningar er frá dagsetningu hverrar einstakrar ráðstöfunar hverju sinni, sem fynist sjálfstætt frá þeim degi. Fyrningu krafna sóknaraðila var slitið þegar hann lagði mál sitt fyrir nefndina 15. júní 2018, sbr. 1. mgr. 16. gr. laga nr. 150/2007. Ófyrndar kröfur sóknaraðila standa því í 284.146 kr.

Sóknaraðili og eiginkona hans voru eigendur beggja félaga. Hefðu þau því mátt vera vör við umræddar ráðstafanir, sem hófust í 1. júní 2012, m.a. við reikningsskil félaganna. Engar athugasemdir voru hins vegar gerðar af hálfu sóknaraðila fyrir en árið 2016. Hefur sóknaraðili því sýnt af sér slíkt tómlæti að kröfur hans eru niðurfalnar.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 9. nóvember 2018.

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson
Oddur Ólason

Einar Bjarni Einarsson
Unnur Erla Jónsdóttir